

Ornithologie van Nederland.

Waarnemingen van 1 Mei 1909 tot en met 30 April 1910.

VERZAMELD DOOR

Mr. R. Baron SNOUCKAERT VAN SCHAUBURG,
te Langbroek.

Het is mij aangenaam ook dit jaar weder een, naar het mij voorkomt, niet onbelangrijk jaarverslag te kunnen uitbrengen.

Van groot ornithophaenologisch belang was de geweldige invasie van kruisbekken in den zomer van 1909 en daarom wensch ik dit feit het eerst te vermelden. Eene dergelijke overstroming van Midden- en Zuid-Europa door eene soort die wel is waar nogal zwerft als deze, maar toch meestal niet in zeer grooten getale trekt, is stellig bij menschenheugenis niet voorgekomen. Alle nummers van de in het buitenland verschijnende vogelkundige tijdschriften hebben maanden achtereen daarover kortere of langere berichten bevat, waarbij het uitstekend geredigeerde „British Birds” in uitgebreidheid en nauwkeurigheid, door kaarten geïllustreerd, bovenaan stond. Het is natuurlijk niet mogelijk in een kort voorwoord als het onderwerpelijke ook maar eenigszins een overzicht te geven van den omvang der kruisbekken-invasie, genoeg zij het te melden dat deze zich uitstreckte van de eilanden ten noorden van Schotland tot op sommige eilanden in de Middellandsche zee (o. a. Corfu), waar nog nimmer een kruisbek gezien was. Na lezing van al de betreffende berichten komt men tot de slotsom dat vele honderdduizenden dezer vogels, zoo het niet nog meer geweest zijn, hunne woonplaatsen in noordelijk en noordoostelijk Europa hebben verlaten en zoowel in westelijke als zuidelijke richting kolossale afstanden hebben afgelegd. Dat de vogels uit de gemelde streken stamden, leerde het onderzoek der geschoten exemplaren; alle waren *Loxia curvirostra curvirostra* L.; vooral in Groot-Britannië werd dit door vergelijking met de inheemsche subspecies duidelijk waargenomen; de oostelijke *albiventris* was er niet bij, evenmin als *pytyopsittacus*; wel werden hier

en daar zeer enkele *L. leucoptera bifasciata* (Brm.) waargenomen.

Uit Nederland kwamen slechts weinige berichten, die men hieronder zal vinden.

In de tweede plaats is van belang de geweldige trek die op 29 October over Nederland ging. Dien dag des morgens vroeg ter jacht rijdende, zag ik een schouwspel dat zelfs den niet-ornitholoog moest opvallen; de lucht was letterlijk gevuld met vogels; ganzen, kraaien, spreeuwen, vinken, leeuwerikken, piepers enz. ijlden in dichtgesloten drommen in zuid-westelijke richting. Ditzelfde verschijnsel werd opgemerkt door den Heer HENS in Limburg (zie zijn berichten in dit boekje) en door den Heer VAN BEYMA THOE KINGMA te Apeldoorn die zich dien dag in het jachtveld te Emst (Geld.) bevond, dus op drie onderling zeer ver van elkaar verwijderde punten: Roermond, Emst, Langbroek. Er blijkt daaruit (uit de kuststreek kreeg ik helaas geen bericht) dat de vogels op dien dag in een zeer breed front en in een aantal 't welk zich aan iedere schatting onttrekt, over ons land zijn gestroomd.

In den nacht van 18 October werd een groote trek van leeuwerikken op Terschelling waargenomen, iets wat volgens de inboorlingen aldaar een zeldzaamheid is. De Heer VAN RHLIN te Venlo deelde mij mede dat aldaar buitengewoon veel sijzen waren overgetrokken en putters (*carduelis*) eveneens zeer talrijk waren. Zelf zag ik in den laten namiddag van 16 Augustus, bij Zuidenwind en groote warmte, vanaf de pier te Scheveningen een trek van sterns zooals ik in lang niet had waargenomen. Duizenden, ja tienduizenden dezer vogels (het waren *macrura* of *hirundo* of wel beide) moeten dien dag voorbij onze kust zijn getrokken.

Voor trek in massa kan ik ook nog verwijzen naar de mededeelingen in het Journ. f. Ornith. 1910, p. 160 en 559.

Wellicht tengevolge van den zachten winter en in verband met de menigte beukennoten hebben hier niet alleen tallooze vinken, maar ook een massa keepen overwinterd; in het Haagsche Bosch zag ik deze laatste in Januari insgelijks in menigte. In vele streken van Duitschland meldde men ook het optreden van keepen in groot aantal, vluchten tot duizend stuks tellende! (zie o. a. Orn. Jahrb. 1910, p. 50). Desgelijks waren hier veel meer zwarte meezen dan in andere jaren, alle gewone *Parus ater ater* L.; in Maart verdwenen deze. Houtsnippen overwinterden in Zeeland zeer talrijk; op een dag in Januari werden in een jachtveld van niet zeer groote

afmetingen op een der Zeeuwsche eilanden meer dan zestig stuks aangetroffen, wat opvallend veel is.

In welk zonderling licht verschijnen toch bij zulke getallen, bij zulke geweldige natuurtooneelen de jammerklachten van vele vogelbeschermers over vermindering en uitroeiing van vogels!

Hebben, zooals men hieronder zal zien, gedurende het tijdperk 1909/10 verscheidene vreemde en zelfs nieuwe soorten ons land bezocht, ook in het buitenland, en vooral in Engeland zijn tal van dergelijke waarnemingen gedaan. Ik vermeld slechts: *Uria brünnichi* Sab., *Phylloscopus superciliosa* (Gmel.), *Muscicapa latirostris* Raffl., *Hirundo rufula* Temm., *Apus melba* (L.), *Hydrochelidon fissipes* (Pall.), *Muscicapa parva* Bechst., *Botaurus lentiginosus* (Mont.), *Plegadis falcinellus* (L.), *Falco candicans* Gmel., *Tringa maculata* V., *Motacilla flava melanocephala* Licht. en *borealis* Sund., *Anthus cervina* (Pall.), *Limicola platyrhyncha* (Temm.), *Calandrella brachydactyla* (Leisl.), *Glareola melanoptera* Nordm., *Saxicola leucurus* (Gmel.), en *leucomela* (Pall.) en *Cerchneis vespertinus vespertinus* (L.), maar er zijn er nog veel meer.

10 April werd *Turdus dauma aureus* Hol. in Denemarken geschoten, in Mei een *Saxicola hispanica* (L.) op Helgoland terwijl op de westkust van Frankrijk twee *Puffinus grisea fuliginosa* (Strickl.) werden buitgemaakt. De twee *Dendrocygna arcuata* (Horsf.) die te Aigues-Mortes in Frankrijk zijn geschoten, zullen wel ontsnapte gevangenen zijn geweest!

Ten slotte een woord van dank aan den geachten recensent in n°. 6 van het jaarboekje voor zijne waardeerende beoordeeling van mijn „Avifauna Neerlandica.”

Corvus corone corone L. en **C. cornix cornix** L. — Zwarte en bonte kraai. 14 Juni ontving ik bericht dat een kraaienpaar, bestaande uit een zwarte en een bonte, wederom (zie mijn Avifauna p. 8) had gebroed in een tuin te Kloetinge (Zeel.). Bij dit bericht was de betreffende bonte kraai gevoegd. Deze bleek bij sectie het ♀ te zijn en wel een klein exemplaar, met een vleugellengte van slechts 311 mm. (normale lengte 320--340 mm.). De vier jongen van het broedsel werden opgekweekt en toen zij hun eerste volkomen vederkleed droegen, werden drie aan mij gezonden. Deze zijn twee ♀♀ en een ♂. De wijfjes doen in niets aan hun vader *corone* denken, zij gelijken geheel op zuivere *cornix*; het ♂ daarentegen

is zeer duidelijk een bastaard. (Meer uitgebreid zie men hierover mijn opstel in: Rev. franç. d'Ornith. 1910, p. 149). Een der wijfjes stond ik aan den Heer P. HENS af, de beide andere bevinden zich in mijne collectie (S.).

24 Juli zag ik een bonte kraai in den Grooten IJpolder bij de Hembrug (L. DE VRIES).

29 October naar het jachtveld te Emst (Geld.) rijdende, zag ik op een bouwakker aan den weg bij andere zwarte en grijze kraaien een geheel roestroodbruin exemplaar, bij 't welk alleen de uiteinden der slagpennen vaalgrijs waren. De vogel werd, waarschijnlijk om deze afwijking, afgebeten door andere kraaien. Ik had den tijd hem goed te observeeren, maar het gelukte niet hem te schieten (VAN BEYMA THOE KINGMA).

Pica pica pica (L.). — Ekster. Begin Maart werd onder de gemeente Odijk (Utr.) een geheel wit exemplaar waargenomen. Ofschoon ik voor dit stuk terstond eene premie uitloofde, is het niet mogen gelukken het machtig te worden. (S.).

Acanthis cannabina cannabina (L.). × **A. flavirostris flavirostris** (L.). — Kneu × Frater. Ik zag bij een caféhouder te Groningen een vogel dien de man op de markt had gekocht en dien ik hield voor een bastaard van kneu en frater; kop, borst en de roodachtige stuit deden het meest aan *flavirostris*, de vleugels aan *cannabina* denken (LIEFTINCK).

De vogel is later aan Artis overgegaan en voor het Museum opgezet. Naar de Heer DR. KERBERT mij berichtte, is het inderdaad een hybride van bedoelde soorten (S.).

Serinus canaria serinus (L.). — Europeesche kanarie. De Heer H. VALLEN te Swalmen (Limb.) schrijft mij omtrent deze soort het volgende: „de eerstaangekomene heb ik waargenomen op 12 April, „één enkel exemplaar; daarna een tijd lang niets meer. 17 April „waren er twee bij elkander, daarna zag ik exemplaren op 18, 19, „20, 21, 22, 23, 24 en 25 April doortrekkende; meer dan vier „stuks bij elkander heb ik nog niet gezien. — Gewoonlijk zijn ze „met 2 of met 4; waar hoog onkruid staat komen ze telkens terug „ook wanneer ze dikwijls opgejaagd worden; ze eten stellig gaarne „de onkruidzaden. Men kan ze ook menigmaal zien in gezelschap

„ van vinken en groenlingen. De zang is zeer eigenaardig en niet „ zoo spoedig met een anderen te verwisselen; de vogel zit daarbij „ plat op een tak. Het geluid is zacht en op eenigen afstand niet „ hoorbaar; zooals Bechstein zegt, het gelijkt wel wat op eitherspel.”

De Heer HENS te Roermond schrijft mij nog: „ de europesche „ kanarie is niet schuw; hij vliegt snel en meestal in rechte lijn; „ bij voorkeur houdt deze vogelsoort zich op in boomgaarden en „ kleine kreupelboschjes. Als het ♂ zingt, laat het de vleugels „ hangen en buigt zich voorover, zoodat het geheel horizontaal zit.”

Er blijkt uit deze interessante mededeelingen dat *Serinus*, althans in het zuiden des lands, een zeer gewone verschijning is en in het voorjaar menigvuldig doortrekt.

Loxia curvirostra curvirostra L. — Kruisbek. Gelijk ik reeds in het voorwoord van dit verslag opmerkte, zijn slechts weinig berichten omtrent de verschijning dezer soort in 1909 in Nederland door mij ontvangen. Niet dan het volgende: een bericht in de „Nederlandsche Jager” van 16 Juli blijkens hetwelk in de eerste helft dier maand eene menigte kruisbekken op Texel waren; een brief van den Heer B. W. Baron VAN DEDEM te Amersfoort, meldende dat hij aldaar nogal wat kruisbekken had gezien; eene mededeeling van den Heer L. L. MERTENS te Heibloem (Limb.) blijkens welke vanaf Mei in Helenaveen (N. Brab.) troepjes van 15 à 20 stuks rondzwierven en kersen roofden, terwijl enkele omstreeks half Augustus nog gezien werden; een bericht van den Heer VAN PELT LECHNER meldend dat begin Juli een koppel kruisbekken bij Diepenveen (O.) was gezien en eindelijk meldde mij de Heer P. HENS dat hij een levend exemplaar had ontvangen. Dat is alles. Zelf heb ik de soort niet waargenomen (S.).

Pinicola enucleator enucleator (L.) — Haakbek. Ik ontving twee exemplaren, resp. 5 en 8 December te Kralingen (Z. Holl.) gevangen; beide zijn jonge ♂♂. Voorhoofd en bovenkop, wangen en oorstreek oranje; teugel en streep door het oog zwart, kin en keel oranje, van lieverlede in het grauwwan van de onderzijde overgaand; rug en stuit donkergrauw, met lichtere vederranden; stuit en supracaudalen met oranje randen; lichaamszijden vuil geelgrauw; vleugels en staart grauwwaars met lichte randen; de witte uiteinden der middelste en groote dekvederen vormen twee banden over de

vleugels; bovensnavel zwartachtig, ondersnavel vleeschkleurig, aan de punt zwart; pooten zwart.

Sedert den in mijne Avifauna p. 16 genoemden vogel, was van verschijning dezer soort in Nederland nooit iets vernomen. De twee thans gevangen exemplaren bevinden zich in mijne collectie (S.).

Fringilla coelebs coelebs L. — Vink. In Maart zag de boschwachter van Henschoten onder Woudenberg (Utr.) vlak bij zijn huis een wit exemplaar met ietwat groenachtigen glans boven den staart, maar overigens geheel wit; de snavel was ook wit (W. H. DE BEAUFORT).

Een reusachtig aantal vinken, veel meer dan anders, overwinterden aan de wegen en op de buitenplaatsen in mijne omgeving. Wellicht zal dit elders in Nederland eveneens het geval zijn geweest (S.).

Emberiza rustica Pall. — Boschgors. 24 Maart kocht ik een levend prachtig mannelijk exemplaar voor een veertiental dagen bij de Leek (Gron.) gevangen (LIEFTINCK).

Parus cyanus cyanus Pall. — Azuurmees. 26 Augustus des namiddags bij Wageningen tusschen twee rijswaarden loopende, hoorde ik plotseling in een aan den weg staanden wilgenstruik geritsel en tegelijk een paar fluittonen die mij vreemd in de ooren klonken, hoewel er wel degelijk verwantschap met die van *Parus major* in te hooren was; ze klonken echter voller. Toen ik eindelijk den vogel, die onderin den struik voor mij niet zichtbaar was geworden, er uit en den rijswaard in zag vliegen, werd ik niet weinig verrast door het zien van een fraai gekleurden vogel, namelijk uitsluitend mat-blauw en grauwwit gekleurd en wiens staart mij door de lengte opviel; noch van groen noch van geel was een spoor aanwezig. De vogel was in 't oog vallend grooter dan *P. caeruleus*, hij deed in de vlucht zelfs weinig onder voor *P. major*. Het korte oogenblik dat ik den vogel zag, gaf mij een veel robusteren indruk van de soort, dan die *P. caeruleus* geeft (VAN PELT LECHNER).

Na ontvangst van dit bericht zond ik den Heer LECHNER eenige exemplaren van verschillende *P. cyanus* vormen uit mijn collectie, o. a. *P. c. cyanus* uit den Oeral, in welke subspecies Z.Ed. on-

middellijk den door hem waargenomen vogel herkende. De Heer LECHNER schreef mij: toen ik dat voorwerp ontpakte, zag ik weer geheel den vogel uit den rijswaard terug!

P. c. cyanus is broedvogel in oostelijk Rusland en West-Siberië en komt nu en dan ook wel westelijker voor (zie o. a. Orn. Jahrb. 1903, p. 64), werd einde November 1909 in Oost-Pruisen gezien, maar zoover westelijk als Nederland en dan nog wel in den zomer, zullen exemplaren wel zelden verdwalen. Volgens HARTERT behooren ver westelijk aangetroffen voorwerpen gedeeltelijk tot *P. c. tianschanicus*, de Heer LECHNER die van mij ook deze subspecies ontving, hield zijn vogel beslist voor *P. c. cyanus* (S).

Lanius senator senator L. — Roodkopklauwier. Halfweg de Kapellerlaan alhier (Roermond) staat een café waarachter een kleine boomgaard ligt langs welken de Roer stroomt. In dezen boomgaard, die ongeveer een twintigtal appel- en pereboomen bevat en gedeeltelijk met een dichte dorenhag en met prikkeldraad is afgesloten, huisde een paar dezer vogels; ik vond op 't prikkeldraad een hommel gestoken. Het nest lag in een pereboom op een horizontalen tak, ongeveer in het midden, op 2 M. van den grond. De roodkopklauwier komt hier vrij wat meer voor dan de klapekster; ik zie de soort ieder jaar, overal waar dorenstruiken, kleine boschjes en weiland zich afwisselen en waar water in de buurt is (Hens).

Muscicapa striata striata (Pall.) — Grauwe vliegenvanger. Op 10 November werd een exemplaar waargenomen op het kasteel Hillenraad te Swalmen (Limb.). Dit is toch wel een zeer late datum (Hens).

Turdus pilaris L. — Kramsvogel. Begin Juli bevond zich in een pereboom in een tuin te Beek (Limb.) een nest van den kramsvogel met vijf jongen. Het nest zat hoog in den boom en was ruw in elkaar gevlochten, zonder mos. De vogels hielden duchtig huis onder de late kersen; in het nest zelf vond men een groot aantal kersepitten; als bewijsstuk werd een der vogels geschoten en gepraepareerd (HENS).

Bij de broedplaatsen der soort kan thans Limburg worden gevoegd (S.).

31 Mei zag ik in het bosch van Kuikhorne (Fr.) in een ongeveer tienjarige els een paar bezig met den nestbouw; een week later lag het voltooide nest verscheurd op den grond (TJ. DE VRIES).

Pratincola rubicola rubicola (L.), eigenlijk beter: **P. torquata rubicola** (L.) naar stricte prioriteit (zie J. f. O. p. 171, 1910). — Roodborsttapuit. Ik trof de soort in vorige jaren herhaaldelijk broedend aan in de omgeving van Ede en Bennekom; ook heden, 26 Mei, vond ik een nest met 5 vlugge jongen. Bij de als broedplaatsen bekende provinciën kan dus ook Gelderland genoemd worden (DE MELJERE).

Apus apus apus (L.) — Gierzwaluw. 29 September zag ik 's morgens een exemplaar dat in snelle vlucht in Z. O. richting over de stad (Wageningen) trok (WIGMAN).

Ik zag 7 September te Kloetinge (Zeeland) een voorwerp. Deze data zijn wel vrij laat voor de soort die meest eind Juli — begin Augustus verdwijnt; het zijn uitzonderingsverschijningen, zooals de nog veel latere data in mijne Avifauna p. 54 vermeld (S.).

Picus martius L. — Zwarte specht. In de bosschen van Henschoten te Woudenberg (Utr.) werd in Januari een wijfje waargenomen. De boschwachter die deze waarneming deed en reeds $\pm$ 30 jaar aldaar in functie is, is een goed vogelkenner en heeft den vogel op zeer korten afstand een poos lang gadegeslagen, het was de tweede maal dat hij er een zag. Dat het een vrouwelijk exemplaar was, blijkt uit 's mans mededeeling, luidende: Ik heb een heele zwarte specht gezien vlak bij, maar hij had maar zoo'n klein driehoekje rood op z'n kop dat halfweg z'n kop begon en met de punt naar den nek toe. (W. H. DE BEAUFORT).

Meer en meer blijkt uit de door mij ontvangen berichten die ik alle zorgvuldig in mijn jaarverslagen opnam, dat *P. martius* tegenwoordig in Nederland niet meer zóó zeldzaam voorkomt als men vroeger wel dacht (S.).

Dendrocopus medius medius (L.) — Middelste bonte specht. Begin October nam ik hier (Delden, Overijssel) een exemplaar waar (VAN SUCHTELEN VAN DE HAERE).

Falco candicans Gm. — Groenlandsche valk. Door den Heer Jhr. VAN HEURN te Leiden werd mij medegedeeld dat zich ten huize van den Heer C. BOSMAN te Scheveningen een opgezette, kort geleden geschoten roofvogel bevond dien hij voor *F. candicans* hield. Ik heb het stuk ten huize van den eigenaar onderzocht en de determineering juist bevonden. Het is een oud exemplaar, waarschijnlijk een ♀, dat 7 December bij Princenhage (N. Brab.) is geschoten. De soort is nieuw voor onze fauna.

Dit stuk is later in het bezit van het museum te Leiden overgegaan (S.)

Buteo desertorum (Daud.) — Steppenbuizerd. Een ♀ werd 18 October te Neerbosch (Geld.) geschoten. Ik heb dit stuk onderzocht nadat het door den Heer BLAAUW te Nijmegen was opgezet. Het is een jonge vogel met vrij donker gevederte, vooral op den staart en behoort m. i. tot den vorm van *B. desertorum* die in Zuid-oostelijk Europa inheemsch is en die nimmer (volgens REICHENOW) zoo rosachtig gekleurd is als de Afrikaansche. De soort is voor Nederland nieuw!

De maten van het exemplaar zijn klein: snavel van washuid tot punt 21, vleugel 365 mm. (S.)

Astur palumbarius palumbarius (L.) — Havik. Bij Ede (Geld.) is dezen zomer (1909) de havik als broedvogel geconstateerd. De zich in het nest bevindende vijf jongen werden weggenomen en verder in gevangen staat opgekweekt (WIGMAN).

Perdix perdix perdix (L.) — Patrijs. De Heer BLAAUW te Nijmegen zond mij ter bezichtiging een afwijkend gekleurd exemplaar, een ♀ 18 October bij Doetinchem (Geld.) geschoten. Bij Terborg, dus juist in dezelfde streek, werden in September 1906 een tweetal variëteiten van de gewone patrijs geschoten, die destijds door mij werden beschreven in mijn ornithologisch jaarverslag over 1906—07, en de thans buitgemaakte vogel doet mij eenigszins aan die beschrijving denken. Kop, nek een keel kaneelachtig lichtbruin; geheele bovenzijde kastanjebruin, hier en daar donkerder, alle vederen wit gezoomd of met witte einden en met witte of lichtbruine schachten; onderzijde fraai rosachtig kastanjekeurig met subterminale zwarte randen en hier en daar witte eindzoomen;

midden van den buik, schenkels en subcaudalen geelachtig vuilwit. (S.).

Plegadis falcinellus falcinellus (L.) — Ibis. De Heer E. JAARSMa te Elburg (Geld.) schoot 20 October twee stuks aan het strand der Zuiderzee nabij die plaats, en bood mij een daarvan welwillend aan. De Heer Dr. KERBERT deelde mij mede dat hij voor de diergaarde een levend exemplaar ontving, 26 October gevangen te Usquert (Gron.) en later een ♂ voor het Museum, 21 November geschoten aan het strand bij Kampen (Overijssel). De Heer E. BLAAUW te Nijmegen deelde in de „Nederl. Jager” van 20 November 1909 mede dat hij een jong ♀ ontving 't welk te Pannerden (Geld.) uit een koppel van vijf stuks was geschoten.

Evenals in het vorige jaar 1908, schijnen dus, maar in grooter getale, ook in 1909 voorwerpen van deze zuidelijke soort noordwaarts en noordwestwaarts getrokken te zijn. In Engeland verschenen vele, zoo o. a. werden in October elf, in November twee en in December een waargenomen resp. geschoten. Op 28 Augustus werden reeds twee gezien. De berichtgevers melden allen dat de verzamelde individuen jongen zijn met witgestreepten hals.

Ik verneem daareven nog van den Heer Tj. DE VRIES te Leeuwarden dat op 10 December een jong exemplaar is geschoten bij Broek onder Akkerwoude (Fr.) welk stuk zich aldaar reeds een paar dagen op ondergelopen land had opgehouden (S.).

Rallus aquaticus aquaticus L. — Waterral. 25 April zag ik bij een poelier te Leeuwarden vier eieren dezer soort, die, blijkens informatie, den 16^{en} onder Garijp (Fr.) in één nest waren gevonden; 27 April werden bij Wartena (Fr.) drie nesten gevonden, één met zeven en twee ieder met één ei; 28 April vond men onder Eernevoude (Fr.) een legsel van tien stuks dat zich thans in mijne collectie bevindt. (Tj. DE VRIES).

Tien eieren is vrij veel; REY geeft als normaal aantal voor een vol legsel zeven à acht op. Het schijnt meer en meer te blijken dat *R. a. aquaticus* op verscheidene, voor de soort geschikte plaatsen in Nederland een gewone broedvogel is, zoo o. a. in de Peel. Den 8^{en} Augustus ontving de Heer NILLESSEN te Rolduc uit de Peel bij Venraij (Limb.) een half volwassen ♀; de Heer MERCKELBACH aldaar is in het bezit van een legsel van zes eieren dezer soort,

als zoodanig herkend door den Heer VAN PELT LECHNER, welke te Castenraij, dus in dezelfde localiteit, gevonden zijn (S.).

Cursorius gallicus gallicus (Gmel.) — Zoover ik uit een nauwkeurig ingesteld onderzoek heb kunnen nagaan, waarvan de uitkomst is vermeld op p. 92 van mijn Avifauna, waren tot dusverre slechts drie gevallen bekend waarin een exemplaar dezer zuidelijke soort in Nederland werd aangetroffen. Thans heeft zich wederom zulk een geval voorgedaan. Naar de Heer LIEFTINCK mij berichtte, werd 30 November bij Niekerk (Gron.) een ♂ gevangen 't welk aangekocht werd door den Heer VERSTEGELEN te Groningen, die het voor zijne kleine collectie inlandsche vogels opzette. Pogingen door den Heer LIEFTINCK aangewend om het interessante stuk voor 's Rijks Museum of voor Artis te krijgen, schijnen mislukt te zijn (S.).

Charadrius dominicus fulvus (Gmel.) — Aziatische goudpluvier. Voor het museum van Artis werd een op 23 November in Kollumerland (Friesl.) gevangen ♂ ontvangen (KERBERT).

Limosa limosa limosa (L.) — Grutto. 12 Mei vond ik bij de Dooitse Wiel, een veenplas onder Tietjerk (Fr.) een nest met vijf eieren. (TJ. DE VRIES).

Lestris crepidatus (Banks). — Kleine jager. Een jong exemplaar werd 7 September dood gevonden in de nabijheid van de Pyramide van Austerlitz (Utr.) (W. H. DE BEAUFORT).

Ik vermeld dit geval om de vrij zonderlinge vindplaats (S.).

Larus fuscus fuscus L. — Kleine mantelmeeuw. Een op 23 October op het Groninger wad gevangen exemplaar, werd levend voor de diergaarde ontvangen (KERBERT).

Larus canus canus L. — Kleine zeemeeuw. Mij 12 Juni te Kerkwerve (Schouwen) bevindend met het oogmerk van photografeeren, bemerkte ik tusschen de menigte kapmeeuwen en groote sterns twee meeuwen zonder bruin aan den kop wat reeds van verre tusschen de massa bruingekapte afstak. Met behulp van een glas bleek mij duidelijk met twee *L. c. canus* te doen te hebben.

Na korten tijd van ijverig zoeken vond ik tusschen de kapmeeuwen-nesten een nest met één ei dat terstond den indruk maakte van eene andere soort afkomstig te zijn. Hiermede echter niet tevreden verborg ik mij goed gedekt door riet en planten op korten afstand en kon toen waarnemen dat een der beide kleine meeuwen op dit nest ging zitten waardoor ik met volkomen zekerheid het voorkomen van *L. c. canus* als broedvogel op een der eilandjes in de inlage van Kerkwerve heb kunnen constateeren. Den vogel op het nest te photografeeren gelukte niet.

Hoe het verder met de broederij is afgeloopen heb ik niet vernomen; veel goeden moed heb ik er niet van, daar de beide kleine zeemeeuwen, als vreemde eenden in de bijt, door hun talrijke burens voortdurend heftig werden aangevallen. (STEENHUIZEN).

Sterna nilotica Hasselq. — Lachzeezwaluw. Te Heeze (N. Br.) werd 14 Mei een exemplaar geschoten (v. D. BOGAERT).

De Heer P. HENS ontving een oud ♀ op 31 Juli te Oosterblokker (N. H.) geschoten. Ik heb dit stuk onderzocht; het bevindt zich in overgang tot het najaarskleed; het zwart van den bovenkop is hier en daar met wit doormengd. (S.).

Fulmarus glacialis glacialis (L.) — Noordsche stormvogel. Onder St. Agatha (N. Br.) werd (datum ?) een exemplaar geschoten (B. W. VAN DEDEM).

Merkwaardig is het vinden van dezen zeevogel zoover landwaarts in (S.).

Aythia fuligula (L.) — Kuifeend. 2 Juni vond ik onder Nederhorst den Berg (N.-Holl.) een nest dezer soort met acht zwaar bebroede eieren; het lag op een walletje of dijkje, aan den eenen kant ongeveer één meter, aan den anderen kant ongeveer twee meter van het water. De eend liet mij tot op korten afstand naderen vóór zij het nest verliet (L. DE VRIES).

De Heer VAN PELT LECHNER en ik onderzochten een ei en een aantal donsveeren uit dit nest, uit welk onderzoek bleek dat wij inderdaad met *A. fuligula* te doen hadden, zoodat uitgemaakt is dat de soort ook in Noord-Holland broedt. De Heer LECHNER deelde mij later nog mede dat de kuifeend in 1909 ook wederom bij Vlijmen (N. Br.) heeft gebroed, maar dat men er niet in geslaagd was een nest te vinden. (S.).

Podiceps nigricollis nigricollis Brm. — Geoorde fuut. 7 September schoot ik hier te Rolduc (Limb.) een oud paar met een jong, een wijfje. (NILLESSEN).

Dit bericht van den Heer NILLESSEN is belangrijk omdat juiste gegevens omtrent het broeden van enkele fuutsoorten hier te lande zeer wenschelijk zijn; men vergelijkte daarover mijne Avifauna pp. 138 en 139. Nu is althans één geval van broeden van *P. n. nigricollis* in Limburg goed geconstateerd (S.).

De verspreiding van onze broedvogels.

DOOR

JAC. P. THIJSSSE.

Eenige jaren geleden betoogde ik in een der eerste algemeene vergaderingen van onze Vereeniging de wenschelijkheid van te geraken tot een census van onze inlandsche vogelwereld, met name van de soorten, die hier broeden. Zulk een telling is eigenlijk beslist noodig, indien men zich een oordeel wil vormen over den voorspoed of den achteruitgang van bepaalde vogelsoorten, iets dat in dezen tijd, nu de vraagstukken van bescherming en vervolgving aan de orde van den dag zijn, niet van belang is ontbloot.

't Is evenwel zeer moeilijk, om juiste en betrouwbare gegevens te verkrijgen. Sommige deelen van ons land worden jaar in jaar uit zoo goed onderzocht, dat wij daar ten slotte over een uitgestrektheid van honderden hektaren haast ieder nest weten te liggen; ik denk hierbij aan Texel, de duinen en duinbosschen van Bloemendaal en Overveen, het Naardermeer, het zuidoostelijk deel van de Veluwe, Grijskerk en nog een paar plaatsen in Utrecht, Overijssel en Limburg, waar vlijtige leden van onze Vereeniging wonen.

Van andere gebieden evenwel weten wij haast niets af, doordat ze niet behoorlijk worden doorzocht, of doordat de onderzoekers aan hun resultaten geen publiciteit hebben gegeven. 't Een is al haast net zoo erg als 't andere, maar beide euvels zijn te verhelpen en om daar nu maar eens een begin mee te maken, heb ik mij verstout, een overzicht samen te stellen van de verspreiding van onze broedvogels door het Nederlandsche gebied, met benaderende opgaven van hun meerdere of mindere talrijkheid. Ik hoop, dat de onvermijdelijke en zeker ook